

ARTESA DE LLEIDA

La parròquia de Sant Miquel Arcàngel

Josefina París i Mor

Col·lecció La Femosa

ARTE DE LLEIDA
LA BIBLIOTECA DE SANT MOISÈS ARCANJEL

Col·lecció la Femosa

Coordinador de la col·lecció: JOSEP GALLART I FERNÀNDEZ

JOSEFINA PARÍS I MOR

Artesa de Lleida

La parròquia de Sant Miquel Arcàngel

Nota de presentació
Francesc Xavier Ciuraneta

Ajuntament d'Artesa
de Lleida

Pagès editors

Aquest llibre ha estat editat gràcies
a la col·laboració de:

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

© Josefina París i Mor 2002

© d'aquesta edició: Ajuntament d'Artesa de Lleida i Pagès Editors S. L. 2002

Primera edició: abril de 2002

Arxiu fotogràfic: germans Eloi i Enric Oro i Gallart; Josep M. Porqueres; Dolors Gallart; Júlia Escuer; Maria Argilés; Isabel París i Puig, vda. de Ramon Argilés; Jaume Batlle; Ramon Gallart i Mesalles; Assumpta Costafreda i Oro; Àngels Pons i Nadal; Conxita Capell i Serra; Teresa Domènec i Drudis; Teresina Bonet i París.

Gràfiques: Helena Sardoy

ISBN: 84-7935-912-9

Dipòsit legal: L-410-2002

Enquadernació: Fontanet

Impressió: Arts Gràfiques Bobalà, S.L.

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

ÍNDIX

PRESENTACIÓ	7
SALUTACIÓ	9
PÒRTIC	11
INTRODUCCIÓ	13

PRIMERA PART

ANTECEDENTS HISTÒRICS	17
El topònim	18
El terme d'Artesa	20
El nucli urbà primitiu d'Artesa	22
L'església vella	26
El fossar vell	29
Els ordes militars	32
LA POBLACIÓ	37
La demografia dels segles XIV-XV	38
La població d'Artesa durant els segles XVI-XVII	40
El creixement demogràfic del segle XVIII	42
La població dels segles XIX-XX	44
LA PARRÒQUIA D'ARTESA	47
Els rectors	48
Els arxiprestats	51
Les visites pastorals	52

SEGONA PART

LA NOVA ESGLÉSIA PARROQUIAL D'ARTESA. DESCRIPCIÓ ESTILÍSTICA. CAPELLES, PINTURES, ESCULTURES I PECES D'ORFEBRERIA	55
Localització	55
Descripció estilística	55
Descripció exterior	57
Descripció interior	60

Les sagristies	64
L'altar major	68
Les capelles laterals	72
Les peces d'orfebreria i altres elements litúrgics del temple parroquial	83
SEGLE XVIII. CONSTRUCCIÓ DEL NOU TEMPLE PARROQUIAL. JOCALIES, PROPIETATS I RENDES ECLESIALS	
El finançament de les obres	93
Emplaçament del nou edifici	94
El material de l'obra	97
El procés constructiu	98
El retaule de l'altar major	99
El retaule de l'altar major	101
Les capelles laterals	103
Les sepultures del nou temple parroquial	104
Inventari de les jocalies i ornaments de l'església d'Artesa de l'any 1773	105
Les rendes i propietats de l'església parroquial	106

TERCERA PART

L'ANY LITÚRGIC. MANIFESTACIONS RELIGIOSES I DEVOCIONALS DURANT L'ÈPOCA DE L'ÀNTIC RÈGIM	
Les festes de precepte marcades per l'Església	113
Les devocions artesenesques a Crist i als sants	115
El vot de la vila d'Artesa a sant Ermengol i a sant Roc	117
El vot de la vila d'Artesa a sant Ermengol i a sant Roc	128
Les advocacions marianes de la parròquia d'Artesa	129
Les confraries	134
La confraria de la Mare de Déu del Roser	141
La confraria de Sant Isidre	144
Processons	145
Les rogatives	151

QUARTA PART

L'ESGLÉSIA PARROQUIAL D'ARTESA DURANT EL SEGLE XIX.....	
Les guerres al nostre poble	161
Les conseqüències de la guerra	162
Les conseqüències de la guerra	164
L'església en el decurs del segle XIX	166
La desamortització	169
La construcció del Canal d'Urgell	174
EL PERÍODE DE LA RESTAURACIÓ	
El trencament de campanes	177
El trencament de campanes	178
Reparacions a l'església parroquial	181
L'altar del Sagrat Cor de Jesús	183
Les missions a les parròquies de la diòcesi lleidatana	186
La vida religiosa dels artesencs abans de la guerra civil	187
Les associacions religioses de la parròquia d'Artesa	191

LA GUERRA CIVIL I ELS ANYS DE LA POSTGUERRA	195
La persecució religiosa	196
Després de la guerra	198
Inventari dels béns existents a l'església parroquial d'Artesa i destruïts durant la revolta del mes de juliol de l'any 1936	200
Acte de reconciliació.....	202
Les reposicions del temple parroquial	204
El ressorgiment de les associacions pietoses de l'església d'Artesa	206
El cor parroquial.....	208
El vot assumpcionista	213
LA DÈCADA DELS ANYS CINQUANTA	215
La imatge de sant Isidre Llaurador	217
La imatge de sant Miquel Arcàngel	220
Adquisició d'un nou monument	221
La capella de la Mare de Déu del Carme.....	222
La visita de la Verge de Lourdes	223
L'ESGLÉSIA PARROQUIAL D'ARTESA DESPRÉS DELS ANYS SEIXANTA.....	227
El concili Vaticà.....	228
El relleu de mossèn Anton.....	237
L'apostolat seglar	240
El grup de Colores	242
El consell parroquial	244
El consell parroquial d'economia	246
El <i>Full Diocesà</i>	247
Urbanització de l'accés a l'església parroquial.....	248
Nous equipaments i millores en el temple parroquial.....	249
DELS ANYS VUITANTA FINS ALS NOSTRES DIES	251
Balanz-inventari dels béns mobles i altres de l'església parroquial d'Artesa	252
La capella de la Mare de Déu de Montserrat	255
La reparació de la teulada del temple	255
Obres de pintura i condicionament del temple parroquial	256
Elaboració dels murals de l'altar del Sagrat Cor.....	260
El mural de l'altar major	260
La imatge de la Verge de l'Assumpta	262
El ministeri de l'acolitat	265
La casa parroquial	266
Altres millores en el temple parroquial	269
Els vitralls. Restauració de les pintures de la capella del Sant Crist i el nou mantell de la Mare de Déu dels Dolors	270

L'ESGLÉSIA PARROQUIAL D'ARTESA DE LLEIDA, AVUI.....	275
BIBLIOGRAFIA	277
ARXIU CONSULTATS	281

La història de la parròquia d'Artesa de Lleida és un estudi, des de la perspectiva i l'anàlisi del fet religiós, del nostre passat com a societat i com a poble. L'església ha estat el centre neuràlgic de la població que ha crescut i ha girat entorn del seu temple parroquial.

Josefina París i Mor va néixer a Artesa de Lleida l'any 1947. L'any 1979 va obtenir el títol de graduat social de l'Escola Social de Barcelona. L'any 1990 es llicencià en geografia i història per la Universitat de Barcelona. Col·laborà en el llibre *Maials, Història de la vida i el seu terme* (1995) i l'any 1996 publicà el llibre *Sant Ramon d'Artesa de Lleida, una ermita del segle XVIII*. Actualment treballa a l'Arxiu Capítular de Lleida.

ISBN 84-7935-912-9

9 788479 359126